

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาครูบาอาจารย์ท่านเป็นธรรมนะ ท่านบอก ธรรมเป็นใหญ่ ถ้าธรรมเป็นใหญ่ มันจะ
เรียบง่าย สิ่งใดมาถึง เวลาเรามาทอดกฐิน กฐินมันก็แค่วินัยกรรม มันเป็นวินัยกรรม มันเป็นการ
ทอดกฐิน แต่เราไม่ไปตื่นกับมันไง ถ้าไปตื่นกับมัน เขาก็จะมีพรสพสมโภช เขาก็จะมีการฉลอง
กันไป ใอนั้นเป็นเรื่องโลกๆ แต่ถ้าเป็นเรื่องธรรม ทำอะไรให้มันเรียบง่าย เราอยากให้มีมันเรียบ
ง่าย ไม่มีสิ่งใดเลย

เราอยู่บ้านตาด สมัยอยู่กับครูบาอาจารย์นะ วันกฐินก็เหมือนวันปกติ แต่มีคนมาถวายผ้า
กฐินเท่านั้นเอง ท่านทำให้มันเรียบง่าย ท่านทำให้มันเป็นตัวอย่างไง ท่านทำให้เป็นตัวอย่าง เรา
ต้องการอย่างนั้น

ฉะนั้น เพียงแต่เราเป็นบัณฑิตไซ้ใหม่ บัณฑิต คนที่คิดดีใฝ่ดี จิตใจที่เป็นดี เขามาก็
อำนวยความสะดวกให้เขา ถ้าอำนวยความสะดวกนะ กฐินปีแรกๆ เราเห็นนั่งอยู่ที่นี่ เราเห็นประจำ
เวลาคนเข้ามานะ “รู้ไหมว่าฉันนี่ลูกศิษย์ใกล้ชิดนะ” ก็มันจะเอาเราเข้ามาจอดใกล้ๆ แล้วเราก็
ยืนดูอยู่ ใครงๆ ก็ แหม! ศิษย์เอกทั้งนั้นแหละ

ยิ่งถ้าเป็นศิษย์เอกนะ เขายังจะไม่ให้มีการกระทบกระทั่ง เขาจะทำอะไรสิ่งใดเพื่อให้มัน
เรียบง่าย เพื่อให้งานมันสะดวก แต่ต่างคนต่างว่า ต่างคนต่างมีทิฐิ ต่างคนต่างว่ามีความสำคัญ
ถ้ามีความสำคัญ งานมันไม่สะดวกหรอก คนที่มีความสำคัญคือคนที่สูงสุดคู่สามัญใจ คนที่มี
ความสำคัญคือน้อมลงต่ำ

เราอยู่บ้านตาดนะ เวลาหลวงตาท่านออกไปตอนบ่าย ท่านออกไปตรวจวัด เวลาโยมเขา
มาวัดนะ มาถึงมาเจอหลวงตานะ “พระมหาบัวอยู่ไหม”

ท่านบอกว่า “อยู่ข้างใน”

ไอนั้นก็เข้าไปเลยนะ เข้ามาข้างใน เข้ามารอ มารออยู่ข้างใน เขาก็จัดอาสนะไว้ให้ เวลา
มานั่งก็องค์นั้นนะมานั่ง เห็นใหม่ ใครๆ ก็มาถามท่าน “พระมหาวัวอยู่ไหม” ท่านบอกว่า “อยู่
ข้างใน อยู่ข้างใน” นี่ท่านไม่มีสิ่งใดคาหัวใจ มันเป็นเรื่องปกติใจ

นี่ก็เหมือนกัน เราทำอะไรเราอยากเป็นอย่างนั้น อยากให้มันเรียบง่าย ถ้าคำว่า “เรียบง่าย”
คำว่า “เรียบง่ายของเรา” แต่เรียบง่ายแล้วมันต้องอำนวยความสะดวกให้เขา ทำอะไรให้เขาให้
เป็นประโยชน์ใจ ถ้ามันเป็นประโยชน์ มันเป็นการยืนยันกันจากธรรมในหัวใจ เวลาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ เขาว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบอะไร เพราะ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเอง แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้ายังกราบธรรมอยู่

กราบธรรมคือกราบสังฆธรรม ธรรมเหนือโลกนี้ไง ถ้าธรรมเหนือโลกอยู่ในหัวใจดวงใด
แล้ว หัวใจดวงนั้นประเสริฐมาก ประเสริฐมาก ดุสิต หลวงตาท่านบอกว่าใจของท่านมันเข้าได้ทุก
เม็ดหินเม็ดทราย คือมันไปได้หมด ไม่มีสูงไม่มีต่ำ มันเสมอภาคไปหมดเลย ถ้าใจเป็นธรรมมัน
ไม่มีสูงไม่มีต่ำ แต่ถ้าเราจะมาสูงมาต่ำ มาสูงมาต่ำอะไร ถ้ามาสูงมาต่ำ เราว่าเป็นงาน พอเป็นงาน
เข้าไปแล้ว งานนี้มันมีความสำคัญ ความสำคัญ พอมีความสำคัญ เราไปแล้ว

เสมอเขา สำคัญตนว่าเสมอเขา สำคัญว่าต่ำกว่าเขา

ต่ำกว่าเขา สำคัญว่าต่ำกว่าเขา สำคัญว่าเสมอเขา สำคัญว่าสูงกว่าเขา

สูงกว่าเขา สำคัญว่าสูงกว่าเขา สำคัญว่าเสมอเขา สำคัญว่าต่ำกว่าเขา

เราไม่สำคัญใจ มันเป็นเรื่องธรรมดา มันเป็นเรื่องที่เราจะมาแสวงหาบุญกุศลกัน ถ้าทำบุญ
กุศล วันนี้สุกดิบ วันสุกดิบคือวันเราเตรียมงานของเรา จะไม่เตรียมสิ่งใดเลยมันก็ดูเคยชินไปใช้
ใหม่ คนเรามันเป็นคนนี้ คนเราเป็นคน เราก็ต้องมีสติปัญญา จะมีกฐิน เราก็เตรียมงานของเรา
แต่เตรียมให้มันกรรมฐาน เตรียมให้แบบมีครูบาอาจารย์ ถ้าครูบาอาจารย์ท่านทำ มันเป็นเรื่อง
ปกติ เราไม่ทำให้อีกทีก็โครมโครม จะไม่ทำอะไรให้มันกระทบกระเทือนกัน ไม่มีประโยชน์
อะไรหรอก แล้วถ้าหัวใจท่านมีหลักจริงนะ มันแสดงออก ถ้าหัวใจคนที่มีหลัก เว้นแต่หัวใจที่ไม่
มีหลัก หัวใจไม่มีหลักนะ เหนือเขม พอเหนือเขมขึ้นมา ว่าวเชือกขาด พอว่าวเชือกขาด เราเล่นว่าว
อยู่ เรามีเชือกอยู่ เรากุมได้หมดแหละ ถ้าว่าวเชือกขาด มันไป

นี่ก็เหมือนกัน สำคัญตอนแล้วห่อหิม แล้วไปเลย พอไปเลยแล้วนะ แล้วศาสนาอยู่ที่ไหนนะ แล้วทุกคนก็บอกว่า พระพุทธศาสนา ศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาเลิศที่สุด เลิศที่สุดแล้วทำไมบริษัท ๔ ทำไมไม่มีผลกระทบกระเทือนกันอย่างนั้นล่ะ

เราไม่ทำอย่างนั้น เราไม่ทำอย่างนั้น ถ้าเราไม่ทำอย่างนั้น เรามีสติปัญญาของเรา ถ้ามีสติปัญญาของเรา เรารู้ ผู้ที่มีคุณธรรมจะเข้าสังคมไหนก็ได้ หรือทำสิ่งใดก็ได้ เพราะในหัวใจของเราสะอาดบริสุทธิ์ เราทำเพื่อธรรมและวินัย ถ้าเราทำเพื่อธรรมและวินัย แต่เวลาทำก็ทำตามที่ธรรมและวินัยบัญญัติไว้เท่านั้นแหละ บัญญัติให้ถึงพระจำพรรษาแล้ว ออกพรรษาแล้วให้มีภิกษุมีการทอดกฐินเพื่อจะเปลี่ยนผ้าไตรเท่านั้นเอง เขาทำอย่างนั้น แต่จริงๆ แล้วเราก็กทำเพื่อหัวใจของเรา ทำเพื่อ เวลาถึงที่สุดแล้วก็ต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา เวลาทำปัญญาของเรา แต่มันเป็นวัฒนธรรมประเพณีไปไกล เวลาบวชแล้วถ้าใครไม่รับกฐินถือว่าเป็นคนที่จ้บจค ต้องบวชครบ ๓ เดือน รับกฐิน รับกฐินก็เลยกลายเป็นว่าถือศักดิ์สิทธิ์ไปเลย

แต่ความเป็นจริง เราทำเพื่อเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือเคารพธรรมวินัย เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพุทธา นุญาตเอาไว้เองว่า เวลาพระออกพรรษาแล้วให้ทำ เราทำเพื่อเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เท่ากับเราทำเคารพพุทธะในใจของเรา พุทธะ ความรู้สึกลงใจของเรา เราทำ เคารพที่นี้

แต่ถ้าเราทิ้งหัวใจของเรา เราไปอยู่ที่ข้างนอก เปลือกข้างนอก เวลาคนมาบันทึกฎิไม่เหมือนกัน เขาต้องการอย่างนั้น เราต้องการอย่างนี้ มีประเด็นแล้ว แต่เราต้องการอย่างนี้ เขาต้องการอย่างนั้น ก็อะลุ่มอล่วยกันไป พอเขาผ่านไปแล้วนะ เราก็กทำของเราให้เข้าที่ ให้เขาผ่านไปก่อน ให้เขาได้แสดงความสามารถของเขาเต็มที่เลย พอเขาแสดงของเขาแล้วเขาภูมิใจ เขาภูมิใจของเขา ปลอ่ยเขาไป แล้วเรามาทำทีหลัง เราทำแล้วไม่กระทบกระเทือน เขาจะแสดงความสามารถขนาดไหนก็เรื่องของเขา เราทำเสร็จแล้ว เขาไปแล้ว แต่เราอยู่ เราเป็นเจ้าของภาพ เราอยู่ที่นี้ เราจะรักษาของเรา ถ้ารักษาที่นี้ เพื่อประโยชน์กับเรา ใครจะแสดงออกขนาดไหนเรื่องของเขา แต่เรื่องของเรานะ เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าทำประโยชน์ เราฝึกอย่างนี้ ฝึกฝนใจของเรา ฝึกฝนให้มันเข้าได้กับทุกสรรพสิ่ง

เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอน อยู่คนเดียวก็อยู่ได้ พออยู่คนเดียวให้ระวังความคิดของตัวเอง เวลาอยู่กับหมู่คณะมันกระทบกระเทือนกันไ้เวลาอยู่กัน อยู่คนเดียวก็อยู่ได้ อยู่คนเดียวก็ให้

ระวังความคิด ถ้าอยู่กับคนอื่น ให้ระวังให้ระวังอายคนะมันกระทบกัน ถ้ามันกระทบกัน เราดูแลตรงนี้ อยู่ในหมู่คณะแล้วถึงเวลาเราหลีกเร้นไป เราก็ไปภาวนาของเรา เราดูแลใจของเราอย่างนี้ ทำเพื่อประโยชน์กับเราอย่างนี้ ถ้าทำอย่างนี้ขึ้นมาแล้ว สิ่งที่เป็นกรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพุทธานุญาตนั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา นี่เป็นประโยชน์กับเรา

มันเป็นกาลเป็นเวลา เป็นฤดูกาล ฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงไป คนก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป คุณติ ฤดูกาลที่เป็นฤดูกาลต่างๆ ผลไม้มันออกแต่ละฤดูกาล ฤดูกาลไหน ผลไม้มันมาก เราก็ได้ใช้ประโยชน์จากมัน ถ้ามันไม่มี เราก็ใช้ประโยชน์จากอย่างอื่น ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลงของมันตลอดไป ถ้าฤดูกาลเปลี่ยนแปลงตลอดไป เราทำตัวของเราให้เข้ากับฤดูกาลได้ เราทำตัวของเราเข้ากับสรรพสิ่งนี้ได้ ถ้าเข้ากับสรรพสิ่งนี้ได้ สิ่งใดที่มันผ่านไปแล้วเราก็ไม่เสียใจเลย

วันคืนล่วงไปๆ ปีแล้วปีเล่าๆ เราก็ทำของเรา ทำแล้วทำเล่าๆ ทำแล้วมันจะไปไหน มันจะเตลิดเปิดเปิง ปีนี้ทำได้ขนาดนี้ ปีหน้าจะทำให้มากกว่านั้น มันไม่ใช่ ปีนี้ทำได้ขนาดนั้น ปีหน้าต่อไปทำให้เรียบง่ายขึ้นกว่านี้ ปีหน้าต่อไปทำให้มันเรียบง่ายขึ้น ทำสิ่งที่เรียบง่าย สิ่งทีเรียบง่าย หรือแต่เรียบ มันหรือที่ไหนล่ะ หรือที่ว่าจิตใจมันทรงธรรมทรงวินัยไง มันหรือที่หัวใจมันไม่สั่นไหวไปกับโลกใจ โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ ใจ เห็นเขาสรรเสริญนินทาขึ้นมา โอ้อโฮ! ลอยไปจรดขอบฟ้า

เราไม่ต้องการอย่างนั้น เราไม่ต้องการอย่างนั้น เราต้องการหัวใจของสัตว์โลกที่มีจุดยืน หัวใจของสัตว์โลกที่มีจุดยืน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ “มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังไม่เข้มแข็ง กล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไม่ยอมนิพพาน” นี่ไง เราต้องการตรงนี้ต่างหากล่ะ เราสามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วง คำตีดินนินทา การเสียดสีของสังคม สังคมเสียดสีนินทาขนาดไหน มันเป็นเรื่องของกิเลสตัดหน้าความทะยานอยากทั้งนั้นแหละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียบง่าย ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่เรียบง่าย เรียบง่ายมาก ผู้ทรงศีล เข้าออกภิกขาจารเลี้ยงชีพ เลี้ยงชีพมา ผู้ที่ทำกตกิจเสร็จแล้วเข้าสู่โคนไม้ ผู้ที่เข้าฌานสมาบัติได้เข้าฌานสมาบัติ ผู้ที่มีปัญญาได้ใช้ปัญญาไป รื้อค้นในหัวใจของตน ถ้ารื้อค้นในหัวใจของตน

โรงงานสำคัญคือหัวใจของสัตว์โลก แล้วหัวใจของสัตว์โลกมีมรรคมิผลขึ้นมา ทำลายอวิชชาในโรงงานอันนั้น จิตใจที่มันพ้นจากกิเลสไปแล้วมันมีคุณค่าที่นั่น มันมีวัตถุประสงค์สิ่งใดมีค่าไป

กว่านั้นละ มันมีวัตถุสิ่งใดมีค่าไปกว่านั้น สิ่งที่มีค่าที่สุดก็คือความรู้สึกของคน ความรู้สึกคือจิต เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ความรู้สึกของคนมันมีค่าที่สุด แต่เรามองไม่เห็นคุณค่านี้ไง เวลาคนน้ำใจๆ ครูบาอาจารย์มีน้ำใจของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมตตาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าครอบไป ๓ โลกธาตุ คุ้มครองดูแลพวกเราไง

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เรากำลังจะปฏิบัติธรรมเป็นเจ้าภาพกฐินพรรุ่งนี้ ทำให้มันสมควรแก่สถานะของพระกรรมฐาน ทำให้มันสมสถานะของพระป่า คำว่า “พระป่า” เราเองวิตกกังวลกันอยู่ว่าข้อวัตรปฏิบัติของพระป่านั้นจะเรียวแหลมไป มันจะไม่มีใครทรงไว้ๆ แล้วเราก้ไปตีกับโลก มันจะทรงไว้ได้อย่างไรละ มันจะทรงไว้มันก็ทรงไว้แบบพระป่า แบบครูบาอาจารย์ของเราสิ

ครูบาอาจารย์ของเรา คูลิ หลวงปู่มั่นท่านใช้บังสุกุลมาตลอด ครูบาอาจารย์ท่านทำของท่าน ท่านบอกทำเพื่อจรโลงศาสนา ไม่ได้ทำเพื่อมกใหญ่ใฝ่สูง ไม่ได้ทำเพื่อหัวใจของใครทั้งสิ้น ทำเพื่อธรรมวินัยอันนั้นไง ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พุทธาณุญาต ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุญาตไว้ให้ เราก้ทำตามนั้นนะ ถึงที่สุดแล้วถ้าเราจะระงับเสีย จดเว้นเสีย ไม่ทำก็ได้ ไม่ทำคือว่าเราก้ไม่เห็นตามนั้น ไม่เห็นแก่ลาภสักการะ ไม่เห็นแก่สิ่งใด แต่เราก้ยังเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยการประพฤติปฏิบัติของเราอยู่ เราก้ทำของเรา

ไม่ตื่นโลก โลกจะเป็นอย่างไรให้เป็นเรื่องของโลกเขา แต่ที่นี้เพียงแต่เรื่องของโลก เพียงแต่เราอยู่กับโลกไง ถ้ามันสุดโต่งเกินไป เขาก้มองว่าแปลกๆ แต่ทำเสร็จแล้ว เราทำเคารพครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของเราท่านแสวงหามา ท่านยื่นหลักเกณฑ์นี้มา ส่งข้อวัตรต่อๆ กันมา เราทำสิ่งใด จะทำสิ่งใดก็แล้วแต่ พวกเราไม่มีชื่อเสียงเกียรติศัพท์เกียรติคุณจต้องรักษาชื่อเสียงของเราหรอก แต่เรารักษาชื่อเสียงของครูบาอาจารย์เราก้ดีกว่า ครูบาอาจารย์เราท่านทำสืบต่อกันมา

แล้วเวลาพูด ถ้าครูบาอาจารย์ที่ดี ทำไมมันฝึกฝนลูกศิษย์ไม่ได้เลย ลูกศิษย์ที่จะเป็นหลักเป็นเกณฑ์ไปข้างหน้าไม่เห็นมีสักคนหนึ่งเลย

เราทำตรงนี้ดีกว่า ทำเสร็จแล้ว ถึงเวลาแล้ว “นี่ลูกศิษย์ใคร ใครเป็นคนฝึกฝนมา” มันก็ทำให้เราได้ชื่นชม ให้ครูบาอาจารย์ของเราได้ว่า เออ! ท่านได้เสียสละของท่านมา แล้วท่านได้

ฝึกฝนเรามา เรายังมีแบบอย่างมาทำให้เขาได้เห็นว่าคุณบาอาจารย์เราท่านก็มีความสามารถไง ถ้าคุณบาอาจารย์เราไม่มีความสามารถเลย หายหมดเลย ไปไหนแล้วก็ไปอยู่กับโลก โลกเป็นใหญ่เลย ทำสิ่งใดก็โลกเป็นใหญ่ไปทั้งหมดเลย เห็นไหม เราขึ้นหลักตรงนี้ ถ้าขึ้นหลักตรงนี้ ทำสิ่งใดแล้วไม่ต้องรักษาหน้า อย่างกลัว อย่างกลัวว่าจะเสียหน้า อย่างกลัวว่าจะเสียศักดิ์ศรี อย่างกลัว ศักดิ์ศรีเราไม่มี ศักดิ์ศรีเราก็ไม่สำคัญ หน้าตาเราอยู่ไหน หน้าตาก็ไปหาหมอ หมอทำศัลยกรรมนู่นนั่นะ มันจะไปรักษาหน้า ไปผ่าตัดกันอยู่นู่นนั่นะ

เราไม่ต้องไปรักษา เราทำเพื่อธรรมวินัย เราทำเพื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราทำแบบคุณบาอาจารย์ของเรา ทำเรียบง่าย ทำแล้วเราภูมิใจ เราภูมิใจว่า ผู้ทรงศีล สงบระงับ ผู้ทรงศีลไม่ตื่น ไม่ตื่นโลก ไม่ตื่นสงสาร ไม่แตกตื่น แต่ถึงเวลาจะทำก็ทำเป็นไง ไม่ตื่น แต่ต้องทำได้ด้วย ไม่ใช่ว่าไม่ตื่น โลกไม่ตื่นสงสาร แต่ทำอะไรไม่เป็นเลยเหมือนกับขอนไม้ นั่นขอนไม้ ไม่ใช่คน

คนมีปัญหา แล้วคนมาบวชพระด้วย บวชพระ มีการศึกษาสูงส่งขนาดไหนนั่นสูงส่งทางโลก แต่ไม่เท่าทันกิเลสของตัว ไม่เท่าทันในหัวใจของตน เราเป็นลูกศิษย์ของคุณบาอาจารย์ คุณบาอาจารย์จะมีการศึกษามากน้อยขนาดไหน อย่าดูถูกดูแคลนกัน ทุกคนให้มีเมตตาต่อกัน ทุกคนให้คั่นคว่าในหัวใจของตน ถ้าคั่นคว่าหาหัวใจของตน นั่นแหละ ตรงนั้นสำคัญที่สุด ถ้าเราคั่นคว่าหาหัวใจของตนแล้ว เราทำที่นี่

ศักดิ์ศรีเกียรติศัพท์เกียรติคุณข้างนอกไม่เกี่ยว ไม่เกี่ยว เราได้สละแล้ว เราเป็นผู้ถือศีลพรต เราได้วางแล้ว ถ้าเราวางสิ่งนั้นแล้วนะ เรามาอยู่ที่นี่กัน แล้วทำเพื่อให้เกียรติศัพท์เกียรติคุณของพระกรรมฐานเรา ทำให้เกียรติศัพท์เกียรติคุณของคุณบาอาจารย์ที่ท่านได้วางรากฐานไว้ไง อย่าให้ท่านมองแล้วเศร้าใจ สั่งสอนมาขนาดนี้ ออกไปแล้วหายหมด มันไปไหนกันหมด เห็นไหม ท่านสั่งสอนเราไว้ แล้วเราทำเพื่อคุณบาอาจารย์ ทำเพื่อวงกรรมฐาน ไม่ได้ทำเพื่อใครทั้งสิ้น ฉะนั้น ทำให้มันเรียบง่าย เรียบง่าย

จริงๆ นะ จะบอกให้ยกเลิกไปก็ยังได้ แต่ก็ยังเห็นใจกันอยู่ ยกเลิกกันไป ถ้ามันจะเป็นปัญหาเป็นอะไรก็ไม่ต้องทำเสีย ไม่ทำแล้วมันจะเป็นอาบัติไหม มันก็ไม่เป็น ไม่เป็นอาบัติ เรายกเลิกได้ แต่ที่นี่เราทำเพื่อให้เป็นการว่า ทำก็เป็น ไม่ทำก็เป็น ทำก็ทำให้เป็นได้ ไม่ทำก็ไม่เอา

ได้ สรรพสิ่งได้ทั้งนั้นแหละ ผู้ที่จะมีสติปัญญารักษาตนเองให้รอดได้ ถ้ามีสติปัญญารักษาตนเองให้รอดได้

ทีนี้เวลาทำแล้วเราอยากจะทำเพื่อเซ็ดชูครูบาอาจารย์ที่ท่านได้ชวนขวามา ท่านได้วางธรรมวินัย วางข้อวัตรปฏิบัติมา แล้วเราศึกษากันมาจนปานนี้ ทุกคนก็สำคัญตนว่ามีการศึกษา มีปัญญากันทั้งนั้น ฉะนั้น ทำสิ่งใดแล้วทำเพื่อครูบาอาจารย์ ไม่ใช่ทำเพื่อสนองกิเลสของตน เอวัง